

Baltagul - Caracterizare Gheorghita

În caracterizarea lui Gheorghita este abordată tema educației. Pentru Gheorghita, căutarea tatălui este un moment formativ, ce îi aduce maturizarea. Trecerea de la starea de inocență la experiență se face greu și personajul își descoperă propria natură după un exercițiu îndelungat, coordonat de mama cu tenacitate.

Mai întâi educația sa a însemnat conșoanța cu ritmurile naturii: "paraul cu balboanele au fost ale lui. Potecile la zmeură și mai sus la afin, când ocolea așa de bunăvoință, umblând după turmelor ciobanilor. Povestile la stână, sără, când învalui focul limbii sub sprânceana pădurii. Știa să cheme în amurg ieruncile și capriorii. Toate acestea îi le aducea aminte mirosul de fan în care pluteau vară și copilăria."

Noua structură a pătruns de la Gheorghita, tine condică și calătorește cu trenul, dar mama vrea ca el să nu iasă din "randuială". Vitoria își dă seama cu părere de rău că feciorul nu este maturizat și din această cauză nu se poate sprijini pe ajutorul său: "Ești încă un plod, care ai să cunoști de acum înainte supărările vieții". El nu este pe deplin convins de necesitatea călătoriei care are scop cognitiv și justitiar: "Mă oi duce, răspunde Gheorghita cu îndoială". "Vitoria îl privea clipind. Îl văzu sfios și nesigur", apoi "Ofta cu năduf...".

Pentru a deveni bărbat, Gheorghita a trebuit să străbata împreună cu mama să drumul labirintic al morții care este în același timp un drum de viață și de renaștere. Tot un act inițiativ este veghea din rătăcire a osemintelor tatălui, act ce se configurează într-o renaștere simbolică și asigură continuitatea între părinte și urmaș, însemnând și dobândirea unei personalități: "Sângele și carnea lui Nechifor Lipan se întorceau asupra lui în pași, în zboruri, în ghemuri". Nu trebuie omis faptul că numele secret al lui Nechifor este Gheorghita.

Maturizarea se împlinește când flăcăul manuieste baltagul împotriva asasinului tatălui său. Rolul fiului în pedepsirea ucigașului "constituie un exercițiu inițiativ de virilitate" (Al. Paleologu).

În concepția Vitoriei, actul educativ înseamnă dezvoltarea capacității de a se adapta randuielii, datinei, legilor nescrise ale colectivității arhaice. Ucenicia lui Gheorghita a trecut de la starea de inocență la cea de experiență, descoperindu-și propria natură și pe cea a lumii, regăsindu-și tatăl și numele.

Gheorghita iese din dificilă călătorie inițiativă, întărit. La sfârșitul acțiunii, fiul este capabil să-și asume rolul de urmaș și descoperă lumea care îi aparține, începând, alături de mama sa, să-și descifreze semnele. Astfel, el este capabil să restabilească circuitul existenței. Un nou ciclu începe.